

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 6CoE/77/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3814209053
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 04. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Stanislava Marková
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2015:3814209053.1

Uznesenie

Krajský súd v Trenčíne v exekučnej veci oprávneného POHOTOVOSTĚ, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Pribinova 25, IČO: 35 807 598, zastúpeného Advocate, s.r.o. so sídlom Bratislava 811 09, Pribinova 25, IČO: 36 865 141, JUDr. Martinom Máčajom, advokátom proti povinnému D. E., bytom E. XXX XX, J. X. XX, o vymoženie 835,67 eur s príslušenstvom, o odvolaní oprávneného proti uzneseniu Okresného súdu Prievidza zo dňa 13. októbra 2014 č.k. 16Er/1828/2014 - 18 jednomyselne takto

rozhodol:

Uznesenie okresného súdu **p o t v r d z u j e** .

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým uznesením okresný súd zamietol žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie. Svoje rozhodnutie odôvodnil poukazom na § 44 ods. 1, 2 Exekučného poriadku, § 52, § 53, § 54 Občianskeho zákonníka, príslušné ustanovenia zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, príslušné ustanovenia Smernice Rady č. 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, príslušné ustanovenia zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní. Uviedol, že oprávnený sa domáha vykonania exekúcie proti povinnému na podklade exekučného titulu, ktorým je rozhodcovský rozsudok Stáleho rozhodcovského súdu zriadeného spoločnosťou Slovenská rozhodcovská a.s., sp.zn. SR 02429/12 zo dňa 30.09.2013, právoplatný dňa 18.11.2013 a vykonateľný dňa 21.11.2013. Okresný súd sa oboznámil s návrhom na vykonanie exekúcie, so žiadosťou o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, s exekučným titulom, so zmluvou o úvere zo dňa 03.08.2011, ktorej súčasťou je dohoda o vyplnení zmenky medzi účastníkmi, neúplnou zmenkou (blankozmenkou) zo dňa 03.08.2011, rozhodcovskou zmluvou zo dňa 03.08.2011 a zistil, že žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie je potrebné zamietnuť. Zmluvu o úvere, bez ohľadu na jej označenie ako zmluvy úverovej, ktorá by sa mala spravovať výlučne Obchodným zákonníkom ako absolútny obchod, okresný súd posúdil ako spotrebiteľskú zmluvu (s prihliadnutím na povahu účastníkov, obsah zmluvy a vopred pripravený obsah zmluvy „na predtlačenom formulári“). Okresný súd ďalej zistil, že rozhodcovským súdom bolo priznané právo na peňažné plnenie na základe zmenky. Účastníci konania tak zabezpečili svoj iný záväzkový vzťah neúplnou zmenkou (blankozmenkou), kde povinný vystupoval ako vystaviteľ a oprávnený ako remitent. Zmenkový vzťah medzi oprávneným a povinným (tak, ako ho vyhodnotil rozhodcovský súd), je akcesorický právny vzťah, ktorý zabezpečuje základný právny vzťah založený medzi účastníkmi. Podľa názoru okresného súdu však akcesorický záväzok nemôže vzniknúť bez hlavného záväzku (spotrebiteľskej zmluvy), ku ktorému sa viaže a ktorý má zabezpečovať. Preto je potrebné na predmetný právny vzťah aplikovať ustanovenia o ochrane spotrebiteľa. Preskúmaním rozhodcovskej zmluvy okresný súd vzhliadol v jej zmluvných dojednaniach nekalú podmienku, a to v článku II. zmluvy, v rámci ktorých zmluvné strany uzavreli rozhodcovskú doložku, na základe ktorej všetky spory, ktoré vzniknú z tejto zmluvy, vrátane sporov o jej platnosť, výklad alebo zrušenie, ako aj spory, ktoré vzniknú z dohody o vyplnení zmenky zabezpečujúcej túto úverovú zmluvu a uplatnenia práv z takto vyplnenej zmenky, vrátane sporov o jej platnosť výklad alebo zrušenie, budú riešené: a) pred Stálym rozhodcovským súdom, ak žalujúca zmluvná strana podá žalobu na rozhodcovskom súde; rozhodcovské konanie bude vedené podľa vnútorných predpisov rozhodcovského súdu, a to jedným

rozhodcom, ustanoveným podľa vnútorných predpisov rozhodcovského súdu, b) pred príslušným súdom Slovenskej republiky, ak žalujúca zmluvná strana podá žalobu na súde podľa príslušného právneho predpisu (zák.č. 99/1963 Z.z.). Zmluvné strany sa dohodli, že pokiaľ ktorákoľvek zo zmluvných strán podá žalobu o rozhodnutie akéhokoľvek sporu, ktorý vznikne z tejto zmluvy, vrátane sporu o jej platnosť, výklad alebo zrušenie, na všeobecnom súde, považuje sa táto skutočnosť za rozvázovaciú podmienku tejto rozhodcovskej doložky, ustanovenie tejto vety sa nepoužije v prípade, ak pred podaním žaloby na súde bola podaná žaloba na rozhodcovský súd vo veci, v ktorej je touto rozhodcovskou doložkou v súlade s vnútornými predpismi rozhodcovského súdu založená právomoc rozhodcovského súdu. V zmysle čl. I zmluvy rozhodcovským súdom sa na účely tejto zmluvy rozumie Stály rozhodcovský súd zriadený spoločnosťou Slovenská rozhodcovská, a.s., so sídlom Bratislava, Karlovarské rameno 8, IČO: 35 922 761. Predmetnú rozhodcovskú zmluvu posúdil okresný súd ako neprijateľnú, neplatnú zmluvnú podmienku. Podľa názoru súdu je možnosť výberu spôsobu riešenia sporu povinným len zdanlivá, keď vo väčšine prípadov určuje spôsob riešenia prípadného sporu a v prípade rozhodcovského konania aj osobu rozhodcu oprávnený. V prevažnej väčšine sporov zo spotrebiteľských úverov je na strane žalobcu veriteľ, pričom dlžník ako spotrebiteľ v zásade žalobu nepodáva. Spotrebiteľ teda podľa uvedenej zmluvnej úpravy síce mal možnosť ovplyvniť alternatívu riešenia sporu, avšak podaním žaloby v rozhodcovskom konaní oprávneným stratil povinný možnosť domáhať sa právnej ochrany pred všeobecným súdom. V danom prípade tak bola voľba rozhodcovského súdu a osoby rozhodcu uskutočnená jednostranne. Samotné ustanovenie rozhodcovského súdu rozhodnúť vo veci dokonca predchádzalo nepochybne aj samotnému rozhodnutiu povinného si finančné prostriedky touto cestou obstaráť, čiže predtým, ako k uzatvoreniu zmluvy povinný vôbec pristúpil. Jednostrannosť a nekalosť tohto zmluvného dojednania súd vidí aj v tom, že faktickým subjektom, ktorý definuje, kto bude riešiť spor zo spotrebiteľskej zmluvy, je v tomto prípade veriteľ, čiže oprávnený, pretože tento zostavil znenie rozhodcovskej doložky vo svojej vopred pripravenej formulárovej zmluve. Oprávnený ako veriteľ do zmluvných dojednaní viacerých svojich obdobných zmlúv zahrnul identické rozhodcovské doložky a na ich základe opakovane zvolil pre riešenie sporu ten istý rozhodcovský súd, keď podaním žaloby vylúčil možnosť, aby sa spor riešil pred všeobecným súdom. Pre účely posúdenia prípadného nekalého charakteru zmluvnej podmienky hranica ochrany spotrebiteľa vychádza nielen z konkrétneho exemplifikatívneho výpočtu nekalých zmluvných dojednaní (podľa ustanovenia § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka v znení platnom ku dňu uzatvorenia zmluvy), ale tiež zo všeobecného zákazu akéhokoľvek dojednania, ktoré vytvorí v právach a povinnostiach značnú nerovnováhu (podľa ustanovenia § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení platnom ku dňu uzatvorenia zmluvy). Neprijateľné podmienky sú dopĺňované aj samotnou právnou úpravou, keď s účinnosťou od 1.1.2008 je v ustanovení § 53 ods. 4 písm. r) Občianskeho zákonníka výslovne uvedená aj neprijateľná podmienka požadovania od spotrebiteľa v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní. Ustanovenie § 53 ods. 4 písm. r) Občianskeho zákonníka je treba vykladať aj so zreteľom na ust. § 106 O.s.p., ktoré pri platnej rozhodcovskej zmluve bráni konaniu pred štátnym súdom. Ak rozhodcovská doložka dáva na výber medzi štátnym a rozhodcovským súdom, ale pre prípad vyvolania rozhodcovského konania dodávateľom/ ako to bolo v tomto prípade, keď podaním žaloby na rozhodcovský súd oprávneným, povinný stratil možnosť domáhať sa ochrany svojich práv na všeobecnom súde /, sa musí spotrebiteľ podrobiť rozhodcovskému konaniu, nie je možné poskytnúť súdnu ochranu v rámci exekúcie, ak je exekučným titulom rozhodcovský rozsudok a oprávneným je dodávateľ. Rozhodcovskú doložku je preto treba vykladať tak, že neodporuje citovanému zákonnému ustanoveniu iba vtedy, ak práva v exekúcii uplatňuje ako oprávnený spotrebiteľ. Existujúca, ale neplatná rozhodcovská doložka nemôže byť potom základom právomoci rozhodcovského súdu. Ak si rozhodca svoju právomoc z takto uzavretej doložky odvodil, na ktorom základe následne vydal exekučný titul, nemožno takéto rozhodnutie považovať za rozhodnutie vydané osobou na to oprávnenou. Uvedené spôsobuje, že pred podaním návrhu na vykonanie exekúcie neprebehlo riadne rozhodcovské konanie, ktorého výsledkom by bol rozhodcovský rozsudok, na podklade ktorého by bola vedená exekúcia. Rovnako okresný súd poukázal na Smernicu Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, ako interpretačné pravidlo k ustanoveniam právneho poriadku upravujúcich režim spotrebiteľských zmlúv, judikatúru Európskeho súdneho dvora. Z uvedených dôvodov, používajúc eurokonformný výklad ustanovení na ochranu spotrebiteľa, interpretačné pravidlo podľa ustanovenia § 54 Občianskeho zákonníka (v pochybnostiach v prospech spotrebiteľa), rešpektujúc ustálenú judikatúru súdov vyššieho stupňa, okresný súd v súlade s § 44 ods. 2 Exekučného poriadku žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie pre rozpor exekučného titulu so zákonom zamietol.

Proti tomuto uzneseniu podal v zákonnej lehote odvolanie oprávnený, ktorý namietal nesprávne právne posúdenie veci. Poukázal na to, že exekučný súd rozhodol nad rámec zverenej právomoci, ktorú mu priznáva Exekučný poriadok a v jeho nadväznosti zákon o rozhodcovskom konaní. Podľa § 45 ods. 2 zákona o rozhodcovskom konaní je súd príslušný na výkon rozhodnutia alebo na exekúciu povinný zastaviť výkon rozhodcovského rozsudku alebo exekučné konanie aj bez návrhu, ak zistí v rozhodcovskom konaní nedostatky podľa odseku 1 písm. b) a c). Exekučný súd sa dostáva do pozície, kedy preskúmava materiálnu stránku, t.j. či sú splnené hmotnoprávne predpoklady exekučného titulu (dovolenosť, možnosť a súlad s dobrými mravmi) iba za tých podmienok, že tento nedostatok je zjavný z exekučného titulu. Preto namieta, že v rámci preskúvania exekučného titulu po stránke materiálnej, nemôže exekučný súd skúmať samotné rozhodcovské konanie, nakoľko samotné ustanovenie oprávňuje na zastavenie exekúcie za predpokladu, že rozhodcovský rozsudok a nie rozhodcovské konanie zaväzuje k niečomu nedovolenému. Takýmto postupom súdu a výkladom ust. § 45 citovaného zákona dochádza k nahradzovaniu konania o žalobách o zrušenie rozhodcovských rozsudkov, čo je v rozpore s obsahom a účelom zákona. Ďalej namietol neúplne zistený skutkový stav veci, keď podľa názoru okresného súdu rozhodcovská doložka nebola dojednaná individuálne. Mal za to, že táto bola dojednaná formou samostatného právneho úkonu na samostatnej listine. V niektorých prípadoch je rozhodcovská doložka dohodnutá v rámci všeobecných obchodných podmienok, ktoré sú pre zmluvné strany záväzné. Navrhol, aby súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Povinný ani súdny exekútor sa k odvolaniu oprávneného písomne nevyjadrili.

Krajský súd ako súd odvolací preskúmal vec v zmysle ust. § 212 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku („ďalej len O.s.p.“) a dospel k záveru, že odvolanie oprávneného nie je dôvodné a uznesenie súdu prvého stupňa je potrebné potvrdiť podľa § 219 ods. 1 O.s.p., pretože je vo výroku vecne správne. Rozhodol bez nariadenia pojednávania odvolacieho súdu v zmysle ust. § 214 ods. 2 O.s.p..

Okresný súd správne uviedol, že predmetnú zmluvu o úvere je potrebné posudzovať podľa ustanovení o spotrebiteľskom práve. V spotrebiteľských veciach je pomerne časté, že súd môže prvý-krát poskytnúť spotrebiteľovi z úradnej povinnosti (teda bez akejkoľvek procesnej aktivity spotrebiteľa) účinnú spravodlivú ochranu jeho práv až po podaní návrhu na exekúciu rozhodcovského rozsudku. Základnou črtou spotrebiteľských zmlúv je totiž to, že sú pre spotrebiteľa vopred pripravené a nie je vytvorený priestor na dojednávanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny. Úver poskytnutý oprávneným túto charakteristiku spĺňa.

Podľa § 243d ods. 1 prechodných ustanovení k úpravám účinným od 1. januára 2015 Exekučného poriadku exekučné konanie na podklade rozhodcovského rozhodnutia vydaného v rozhodcovskom konaní, ktorého predmetom je spor spĺňajúci podmienky podľa osobitného predpisu (zák.č. 335/2014 Z.z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní) vydaného pred 1. januárom 2015, možno začať len do troch mesiacov od účinnosti tohto zákona. Na základe návrhu na vykonanie exekúcie podaného po tejto lehote nemožno udeliť poverenie na vykonanie exekúcie; rozhodcovské rozhodnutie prestáva účastníkov rozhodcovského konania zaväzovať.

Podľa § 243d ods. 2 citovaného zákona na exekučné konania začaté v súlade s odsekom 1 alebo vedené na podklade rozhodcovského rozhodnutia vydaného v rozhodcovskom konaní, ktorého predmetom je spor spĺňajúci podmienky podľa osobitného predpisu a ktoré neboli ukončené k 1. januáru 2015, sa použijú predpisy účinné do 31. decembra 2014.

Podľa § 53 ods. 1, 5 Občianskeho zákonníka spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“). To neplatí, ak ide o predmet plnenia, cenu plnenia alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané. Neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

Ustanovenie § 44 ods. 2 Exekučného poriadku ukladá exekučnému súdu pri rozhodovaní o udelení poverenia na vykonanie exekúcie preskúmať súlad exekučného titulu so zákonom, a to po stránke formálnej a materiálnej, teda i to, či rozhodnutie bolo vydané orgánom oprávneným na jeho vydanie.

Okresný súd správne uviedol, že predmetnú zmluvu o úvere je potrebné posudzovať podľa ustanovení o spotrebiteľskom práve. Základnou črtou spotrebiteľských zmlúv je totiž to, že sú pre spotrebiteľa vopred pripravené a nie je vytvorený priestor na dojednanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny. V prejednávanej veci okresný súd opodstatnene poukázal na to, že rozhodcovská doložka, ktorá mala založiť legitimitu pre exekučný titul, spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa.

V súvislosti so skúmaním podmienky v exekučnom konaní, a to (nedostatku) právomoci rozhodcovského súdu (rozhodcu), pokiaľ sa rozhodcovské konanie týka sporu zo spotrebiteľského právneho vzťahu, ustanovenia zákona o rozhodcovskom konaní, ktoré umožňujú účastníkovi tohto konania, aby namietal nedostatok právomoci rozhodcovského súdu pre neexistenciu alebo neplatnosť rozhodcovskej zmluvy v žalobe na príslušnom všeobecnom súde (§ 40 ods. 1 písm. c/), skúmanie tejto právomoci exekučným súdom v exekučnom konaní nevylučuje (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 16. januára 2013 sp.zn. 6 M Cdo 9/2012). To znamená, že aj keď účastník rozhodcovského konania, ktorým je spotrebiteľ, nevyužije možnosť spochybniť existenciu alebo platnosť rozhodcovskej zmluvy podľa ustanovení zákona o rozhodcovskom konaní, je exekučný súd oprávnený a zároveň povinný skúmať existenciu alebo platnosť rozhodcovskej zmluvy a v prípade zisteného nedostatku v tomto smere konštatovať rozpor rozhodcovského rozsudku so zákonom, znamenajúci neúčinnosť, a teda nezáväznosť tohto exekučného titulu. V tejto súvislosti zdôraznil princíp „vigilantibus iura scripta sunt“ v spotrebiteľských veciach v konkrétnych súvislostiach (teda v závislosti od konkrétnych okolností), ktorý ustupuje dôležitejšiemu princípu, a tým je ochrana práv spotrebiteľa.

Na podporu tohto názoru odvolací súd poukazuje tiež na rozhodnutie Európskeho súdneho dvora, ktorý v rozhodnutí C - 168/05 uviedol, že na rozhodcovský rozsudok v spore zo spotrebiteľskej zmluvy má súd kedykoľvek z úradnej povinnosti prihliadnuť z hľadiska jeho platnosti, resp. nulity a nie je potrebné jeho prípadné zrušenie postupom podľa vnútroštátnych predpisov.

Z celkového formátu zmluvy (vo forme tlačiva) vyplýva, že ide o rovnaký typ zmluvy, aký veriteľ používal pri poskytovaní úverov fyzickým osobám, pričom ide o zmluvy, ktoré boli vopred veriteľom pripravené pre veľký počet dlžníkov, ktorí pri ich uzatváraní nemohli ovplyvniť ich obsah a zmluvné dojednania a v ktorej sa doplnili len údaje povinného, číslo a dátum uzatvorenia zmluvy. Spotrebiteľ teda podľa uvedenej úpravy nemá žiadnu možnosť ovplyvniť alternatívu riešenia sporu. Poučenie povinného o dôsledkoch uzatvorenia rozhodcovskej doložky s tým, že výber jednej z alternatív riešenia sporu spočíva na žalobcovi, nie je možné považovať za kvalifikované vysvetlenie vážnych dôsledkov rozhodcovského konania, poukázania na rozdiely oproti rozhodovaniu na všeobecnom súde a ponechanie spotrebiteľovi za primeraných okolností možnosť sa rozhodnúť vo vzťahu k rozhodcovskej zmluve. Ide len o zostručnenie obsahu rozhodcovskej doložky v tom smere, že oprávnený povinnému uviedol, že bude rozhodovať rozhodcovský súd vybraný oprávneným, a že spor môže byť rozhodovaný aj v súdnom konaní.

Rozhodcovská doložka uzavretá so spotrebiteľom, ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie, musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o možnosti voľby medzi viacerými riešeniami a informácie o tom, čo tá ktorá voľba konkrétne znamená (viď. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 6 M Cdo 9/2012 zo dňa 16. januára 2013) Dôsledkom takto uzavretej rozhodcovskej zmluvy je, že spotrebiteľ v skutočnosti ešte pred vznikom akéhokoľvek sporu stráca právo brániť sa voči nárokom veriteľa na riadnom súde v mieste svojho bydliska.

Exekučný titul vydaný v rozhodcovskom konaní rozhodcovským súdom, ktorý založil svoju právomoc na základe neplatnej rozhodcovskej doložky, nemožno považovať za spôsobilý exekučný titul vydaný v súlade so zákonom.

Na záver je potrebné uviesť, že rozhodcovský rozsudok nezakladá prekážku res iudicata, ktorá by bránila tomu, aby vec bola opätovne prejednaná. Neplatná rozhodcovská doložka nemohla platne založiť právomoc rozhodcovského súdu na prejednanie a ani na vydanie rozhodnutia, keďže v danom prípade ide o nulitný právny akt. Nič preto nebráni oprávnenému, aby si svoje právo uplatnil v konaní pred všeobecným súdom.

Na základe uvedených skutočností odvolací súd uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil podľa § 219 ods. 1 a 2 O.s.p. ako vecne správne.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné .